

Yrittäjyysasenteet ja näkemykset yrittäjyyskoulutuksesta

Pirkanmaalaisten toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa

Tampereen ammattikorkeakoulu
Voimala-hanke, helmikuu 2010
Simopekka Katajala (toim.)

Yrittäjyysasenteet ja näkemykset yrittäjyyskoulutuksesta

Pirkanmaalaisten toisen asteen
opiskelijoiden keskuudessa

Simopekka Katajala (toim.)

Tampereen ammattikorkeakoulun
julkaisuja
Sarja B. Raportteja 40
Tampere 2010

ISSN 1456-002X
ISBN 978-952-5264-98-2 (PDF)

Taitto ja kannen ulkoasu:
Miina Makkonen

Sisällysluettelo

1 Johdanto	5
1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet	6
1.2 Tutkimuksen toteuttaja	7
1.3 Tutkimuksen toteuttaminen	7
2 Vastaaajien taustatiedot	8
2.1 Ikä	8
2.2 Sukupuoli	8
2.3 Paikkakunta, jossa vastaajat opiskelevat	9
2.4 Koulutusaste	10
3 Vastaaajien näkemyksiä yrittäjyydestä	11
3.1 Mielikuvat yrittäjyydestä	11
3.2 Yrittäjyysmotiivit	12
4. Valmius ja kiinnostus yrittäjyyden eri muotoihin	13
4.1 Omaehtoinen ja sisäinen yrittäjyys.....	13
4.2 Ulkoinen yrittäjyys	18
5 Yrittäjyyskoulutus	21
5.1 Yrittäjyyskursseille osallistuminen	21
5.2 Yrittäjyyskurssien sisältö	22
5.3 Yrittäjyyden valmennuskeskus Voimala	23
6 Johtopäätökset ja pohdinta	25
Liitteet	29

1 Johdanto

Yrittäjyystutkimukseen vastanneista oppilaista peräti 85 %:lla on positiivinen mielikuva yrittäjyydestä ja 83 % kokee yrittämisen mielenkiintoisena ammattina. Lisäksi kaksi kolmasosaa vastaajista on kiinnostunut yrittäjän ammatissa toimimisesta ja oman liiketoiminnan harjoittamisesta. Silti vain joka kymmenes vastaajista haluaa osallistua yrittäjyyskurssille ja 59 % vastasi, että mahdollisesti. Miksi vastausprosentit eivät korreloi keskenään? Tiedetäänkö yrittäjyyskoulutuksesta tarpeeksi ja osataanko sitä tehdä oikealla tavalla?

Opetushallituksen mukaan *”yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on tukea oppilaassa sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, joita hän tarvitsee opiskeluaikanaan sekä myöhemmin työelämässä riippumatta siitä, työskenteleekö hän itsenäisenä yrittäjänä vai toisen palveluksessa. Koulutuksella saaduilla asenteilla on keskeinen merkitys sille, miten nuoret suhtautuvat yrittäjyyteen ja miten he suhtautuvat omaan työhönsä. Yrittäjyyskasvatuksen avulla pyritään lisäämään nuoren tavoitteellisuutta, omaa yritteliäisyyttä, luovuutta, yhteistyökykyä, suoritusmotivaatiota ja sitkeyttä.”* (Opetushallitus 2003.)

Yrittäjyyskasvatus on käsitteenä laaja ja se lähtee päiväkotien harjoitteista aina korkeakouluopintoihin asti. Sen toteuttaminen ei koske vain yrittäjyyden parissa toimivia henkilöitä, vaan asenteellisen kasvatuksen painotuksen vuoksi kaikkia kasvatuksen parissa toimivia henkilöitä. Tämän tutkimuksen puitteissa on mahdotonta luoda ohjeistusta koko yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen toisella asteella. Sen sijaan tutkimuksen ensisijaisena tarkoituksena on tarjota työkaluja niille henkilöille, jotka suunnittelevat yrittäjyyskurssien sisältöjä sekä kehittävät yrittäjyyttä toisen asteen oppilaitoksissa.

Jotta yrittäjyyskoulutuksen merkitys ymmärretään oikein ja sitä saadaan toteutettua menestyksekkäästi, tarvitaan vahvoja toimijoita, jotka pyrkivät viemään yrittäjyyden sanomaa eteenpäin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tampereen ammattikorkeakoulun Voimala-hanke on yksi merkittävä yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen kehittäjä Pirkanmaan avulla. Voimalan merkittävin vaikuttamiskanava on korkeakoulujen, lukioden ja ammattiopistojen opiskelijoille sekä opettajille tarjottavat käytännönläheiset yrittäjyysvalmennukset. Lisäksi Voimala on mukana useissa yrittäjyyskasvatusta edistävissä ohjausryhmissä, yrittäjyyttä edistävien järjestöjen luottamustehtävissä sekä verkostoitunut valtakunnallisten toimijoiden kanssa.

Tämä tutkimus on yksi esimerkki Voimalan halusta kehittää yrittäjyys-

kasvatusta ja yrittäjyyden koulutusta. Tuntemalla toisen asteen opiskelijoiden yrittäjyysasenteet, -valmiudet sekä toiveet yrittäjyyskoulutukselle on Voimalan, kuten myös muiden alueella toimivien toisen asteen oppilaitosten helpompi tehdä kehitystyötä yrittäjyyden kouluttamisen parissa.

1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

Yrittäjämäinen tai yrittäjyyteen suuntaava toimintakulttuuri nousee oppilaitosten menestystekijäksi. Siinä on kyse aktivoimisesta, joka koskee kaikkia oppijoita.

(Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009:16.)

Yrittäjyys saa yhä enemmän sijaa toisen asteen oppilaitosten opetussuunnitelmissa. Lukio-opetuksessa yrittäjyyskasvatuksen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa ja omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien luomisessa. Tavoitteena on saada opiskelija omaksumaan aloitteellisuus ja yritteliäisyys toimintatavakseen ja saada tarvittavat tiedolliset valmiudet yrittäjyyden eri muodoista ja mahdollisuuksista sekä ymmärtää työn merkitys.

(Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009:20)

Ammatillisen koulutuksen tulee tarjota käytännönläheinen väylä yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että opiskelijat saavat perustiedot yritystoiminnasta ja valmiuksia toimia yrittäjämäisesti toisen palveluksessa. Vuosina 2008–2010 opetussuunnitelmat uudistuvat niin, että kaikki tutkinnot sisältävät yrittäjyys- ja yritystoimintaopintoja vähintään viisi opintoviikkoa.

(Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009:21)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää millaiset asenteet ja valmiudet pirkanmaalaisilla nuorilla on yrittäjyyttä kohtaan, kun yrittäjyyttä aletaan viedä oppilaitoksiin kasvavissa määrin. Tutkimuksessa selvitetään yleisiä mielikuvia yrittäjyydestä, opiskelijoiden yrittäjämäisiä ominaisuuksia eli omaehtoista ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kiinnostusta ulkoista yrittäjyyttä kohtaan. Tutkimuksessa selvitetään myös nuorten kokemuksia yrittäjyyskursseista ja toiveita niiden sisällöstä sekä yrittäjyyskursseja järjestävän Voimala-hankkeen tunnettuutta Pirkanmaan alueella.

Tutkimustulokset tullaan toimittamaan Pirkanmaan toisen asteen oppilaitosten opinto-ohjaajille sekä rehtoreille, jotta oppilaitoksissa voidaan hyödyntää tutkimuksen tuloksia yrittäjyyskasvatusta kehitettäessä. Voimala-hankkeessa tutkimustuloksia tullaan hyödyntämään yrittäjyyskursseiden ja muiden Voimalan tarjoamien palveluiden kehittämisessä.

1.2. Tutkimuksen toteuttaja

Voimala on Tampereen ammattikorkeakoulun hanke, jonka tavoitteena on innostaa pirkanmaalaisia nuoria yrittäjyyteen. Voimalan visio on mul-listaa nuorten yrittäjyyskulttuuri ja mahdollistaa Suomen Piilaakson syntyminen. Voimalaa rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto, ELY-keskus ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Voimala-hanke alkoi toukokuussa 1.5.2008 ja hanke jatkuu vähintään lokakuun loppuun 2011.

Voimala järjestää ammattiopistoille, lukioille ja korkeakouluille innos-tavia valmennuksia, joissa eri koulujen opiskelijoista koostuvat tiimit tekevät oikean työelämäprojektin ja tutustuvat samalla yrittäjyyden eri osa-alueisiin. Voimala on paikka nuorille, jotka haluavat uusia kokemuk-sia, haastaa itsensä ja löytää vahvuutensa sekä tehdä oikean yrittäjyys-projektin ja oppia samalla hyödyllisiä työelämätaitoja. Voimala tarjoaa valmennuksia myös opettajille. Näissä valmennuksissa keskeistä on yrit-täjyyskasvatuksen kehittäminen ja uusien valmentavaa opettamista pai-nottavien työkalujen kehittäminen opetustyön helpottamiseksi.

Voimalan yrittäjyyskursseille on osallistunut jo yli 550 opiskelijaa ja opettajaa ja toiminta jatkuu Finlaysonilla koko ajan kasvavalla tahdilla. Voimalassa toimii päätoimisesti kolme valmentajaa. Voimalan projek-tipäällikkönä toimii koulutuspäällikkö Tiina Lindberg. Kaikissa Voimalan järjestämässä valmennuksissa on mukana Voimalan päätoimisen vastu-uvalmentajan lisäksi Tampereen ammattikorkeakoulun yrittäjyyden yk-sikön, Proakatemian, opiskelija projektivalmentajan roolissa.

1.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin syys- ja lokakuun aikana vuonna 2009. Tutkimuk-seen vastattiin Voimalan internet-sivuille tehdyn sähköisen lomakkeen kautta. Tutkimuksen vastaajiksi haluttiin mahdollisimman satunnainen joukko pirkanmaalaisia toisen asteen opiskelijoita. Pyynnöt tutkimuk-seen osallistumisesta lähetettiin koulutusastejakauman ja Pirkanmaan väestöjakauman mukaisesti eri oppilaitoksiin ympäri Pirkanmaata. Pyyntö postitettiin oppilaitosten opinto-ohjaajille ja heitä ohjeistet-tiin jakamaan pyynnöt opiskelijoilleen. Pyyntöjä osallistua tutkimukseen lähetettiin yhteensä 2000 kappaletta ja vastauksia tutkimukseen saatiin 251 kappaletta.

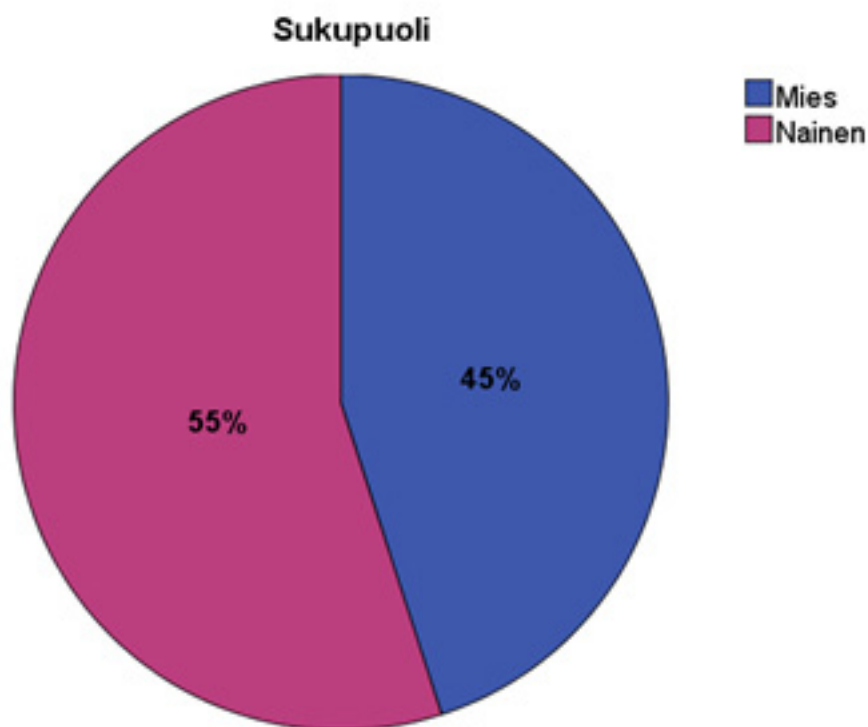
2 Vastaajien taustatiedot

Tutkimukseen otanta on 251 vastaajaa.

2.1 Ikä

Vastaajista valtaosa on iältään 16–18 -vuotta. 16-vuotiaita on 37 %, 17-vuotiaita 13 % ja 18-vuotiaita 34 %. Alle 16-vuotiaita on vain 0,4 % ja puolestaan yli 18-vuotiaita 16 %. Nuorin tutkimukseen vastannut on 15-vuotias ja vanhin 48-vuotias.

2.2 Sukupuoli

Kuvio 1. Sukupuoli

Tutkimuksen sukupuolijakauma on tasainen. Vastaajista 55 % on naisia ja 45 % miehiä.

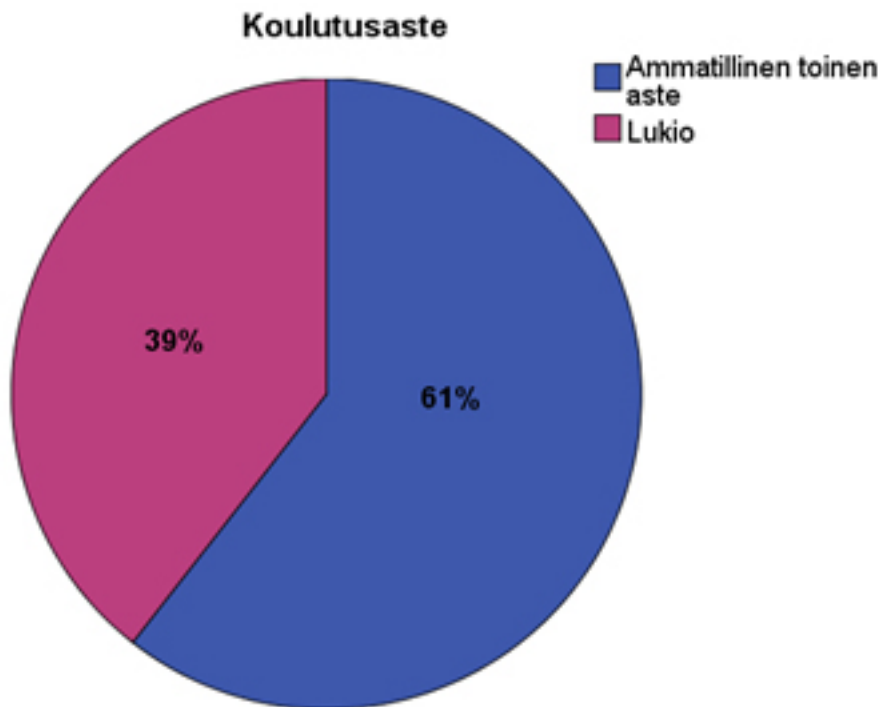
2.3 Paikkakunta, jossa vastaajat opiskelevat

Kuvio 2. Vastaajien opiskelupaikkakunta

Verrattaessa vastaajien opiskelupaikkakuntajakaumaa Pirkanmaan väestön jakaumaan, Tampereen seutukunta (Tampere, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Ylöjärvi ja Kangasala), Luoteis-Pirkanmaa (Hämeenkyrö) ja Lounais-Pirkanmaa (Sastamala) painottuvat. Tämä johtuu siitä, että Etelä-, Kaakkois-, ja Ylä-Pirkanmaan opiskelijoilta ei saatu vastuksia, vaikka tutkimukseen osallistumispyynnöt toimitettiin myös näiden seutukuntien oppilaitoksiin väestön määrän mukaan suhteutettuna.

2.4 Koulutusaste

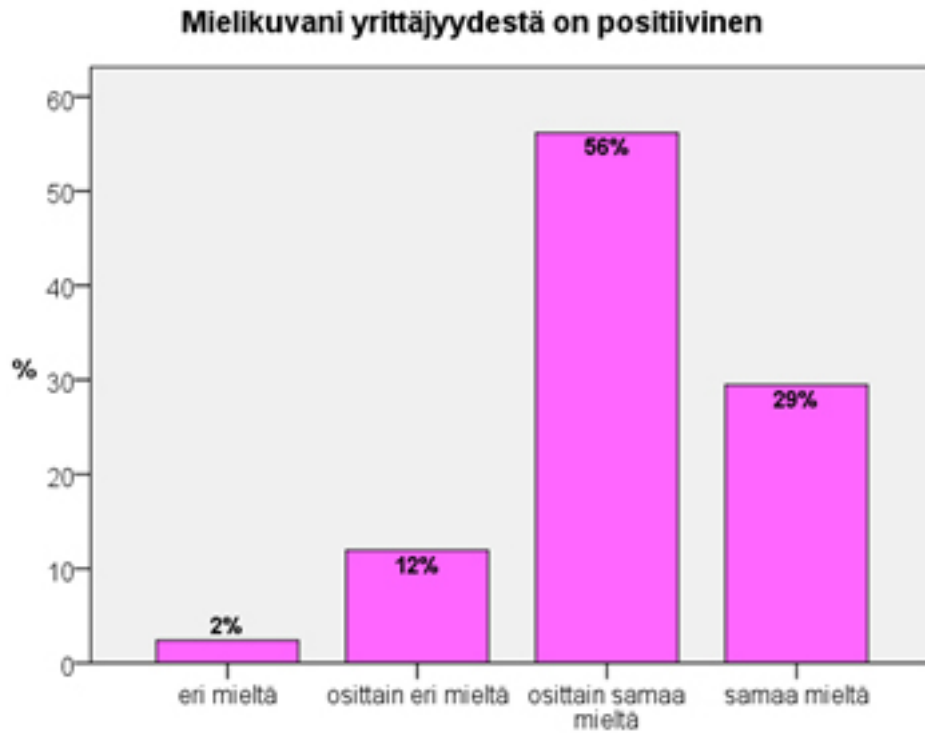

Kuvio 3. Koulutusaste

Koulutusastejakaumassa painottuu hieman ammatillinen toinen aste. Vastaajista 61 % opiskelee ammatillisella toisella asteella ja 39 % lukiossa. Tilastokeskuksen mukaan peruskoulun vuonna 2008 päättäneistä 50 % jatkoi opintojaan lukiossa ja 42 % ammatillisella toisella asteella. (Tilastokeskus 2009)

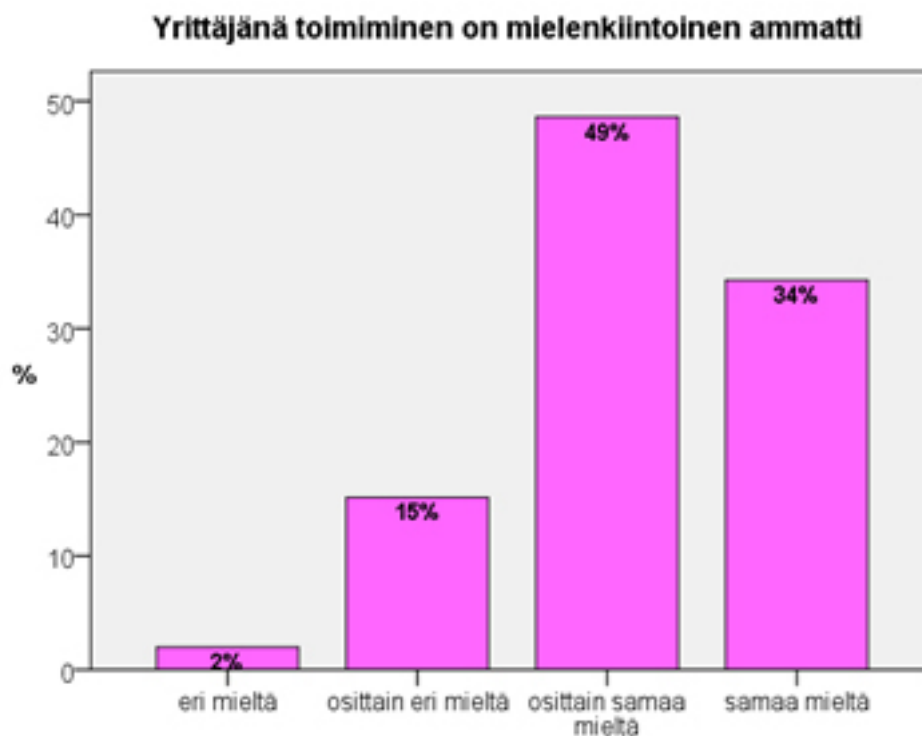
3 Vastaaajien näkemyksiä yrittäjyydestä

3.1 Mielikuvat yrittäjyydestä

Kuvio 4. Mielikuva yrittäjyydestä

Vastaaajista peräti 85 % kokee mielikuvansa yrittäjyydestä positiivisena. 12 % on osittain eri mieltä ja vain 2 % eri mieltä.

Kuvio 5. Yrittäjänä toimimisen mielenkiintoisuus ammattina

Yrittäjänä toimiminen nähdään mielenkiintoisena ammattina. Vastaajista 83 % on edellä mainittua mieltä ja vain 17 % kokee, että yrittäjänä toimiminen ei ole mielenkiintoinen ammatti.

3.2 Yrittäjyysmotiivit

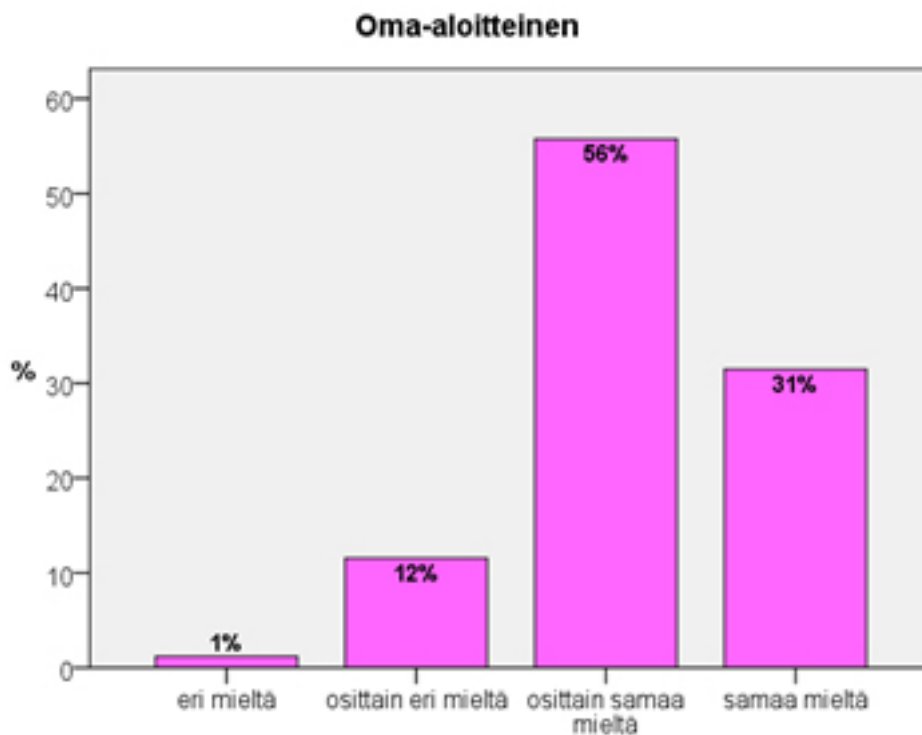
Hyviä syitä ryhtyä yrittäjäksi tutkittiin avoimella kysymyksellä: ”Mainitse yksi hyvä syy ryhtyä yrittäjäksi?”. Vastauksista erottui selvästi teema, jota voisi kuvailla vapaudella ja omilla vaikutusmahdollisuuksilla siihen mitä tekee. Teeman alla kannatusta saaneet syyt olivat esimerkiksi: itsenäisyys, vapaus, itselle työskentely ja itsensä pomona toimiminen, päätösvalta ja vapaus tehdä mitä haluaa.

Toinen suosittu teema liittyi rahaan. Pelkän raha-sanan lisäksi vastauksissa tuli esiin hyvä palkka sekä toimeentulo. Seuraavaksi eniten kannatusta sai työn joustavuus ja työaikoihin vaikuttamisen mahdollisuus. Näiden kolmen teeman lisäksi kaksi syytä, työn mielenkiintoisuus sekä mahdollisuus luovuuteen, innovatiivisuuteen ja omien haaveiden toteuttamiseen erottuivat muista, vähemmän kannatusta saaneista syistä.

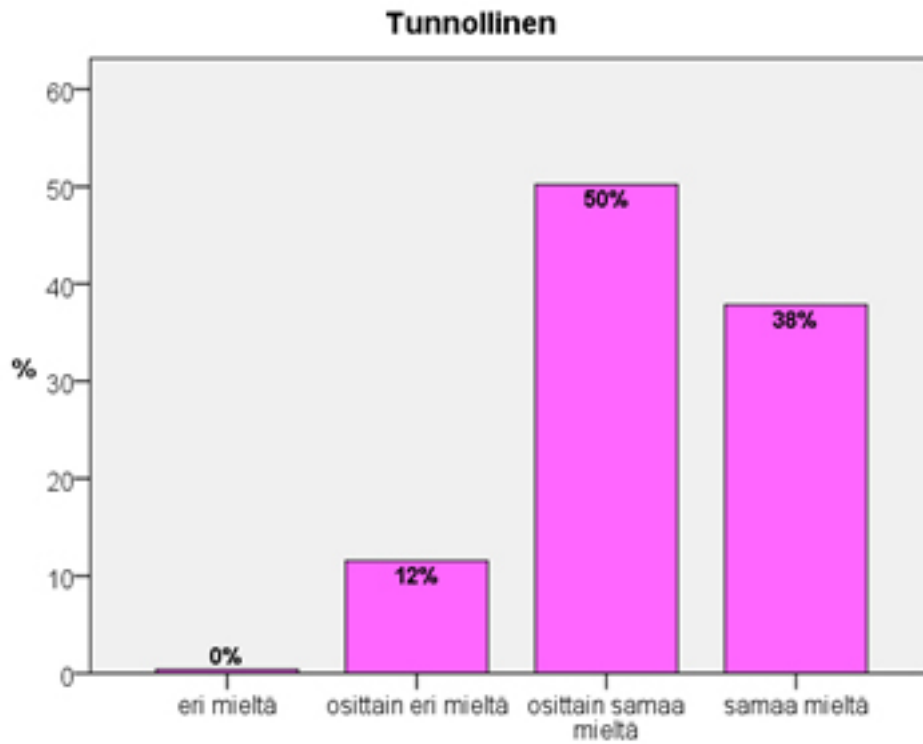
4. Valmius ja kiinnostus yrittäjyyden eri muotoihin

4.1 Omaehtoinen ja sisäinen yrittäjyys

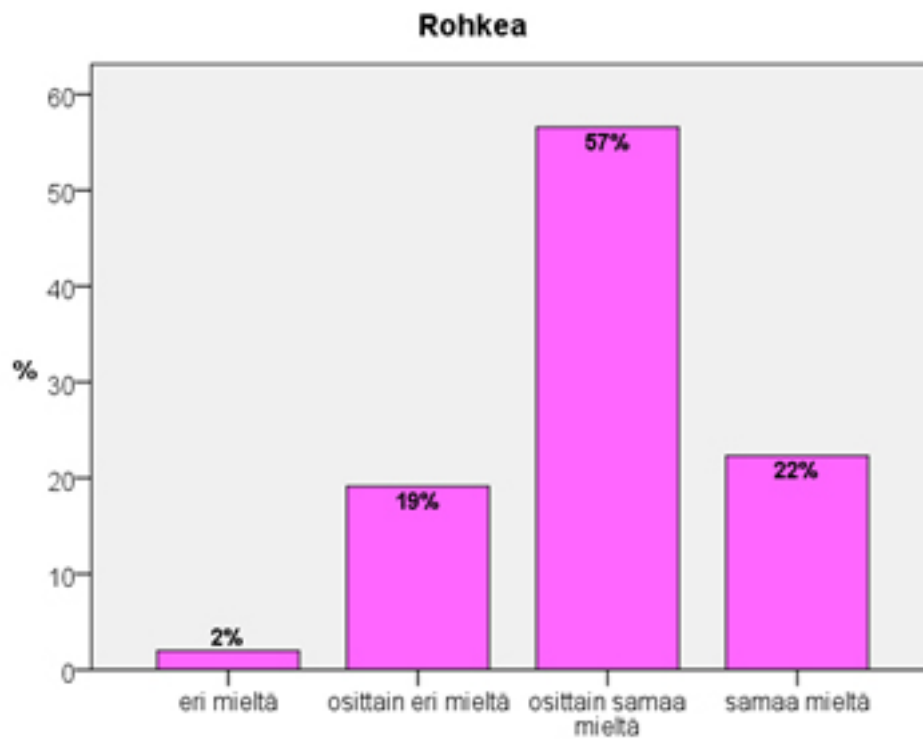
Omaehtoinen yrittäjyys on yksilön yrittäjämäinen toimintatapa, jota kuvastaa oma-aloitteinen, tunnollinen, rohkea, kekseliäs ja luova toiminta. Tutkimme oppilaiden omaehtoista yrittäjyyttä kysymällä kuinka hyvin nämä adjektiivit kuvaavat heidän omaa tapaa toimia. Tutkimustulokset löytyvät seuraavista taulukoista.

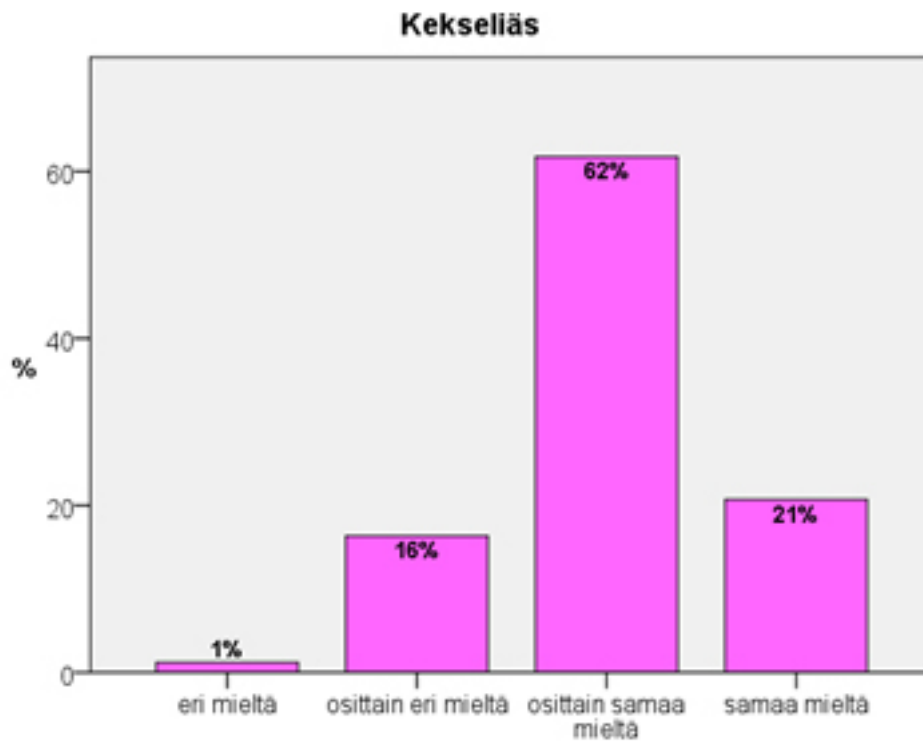
Kuvio 6. Oma-aloitteisuus

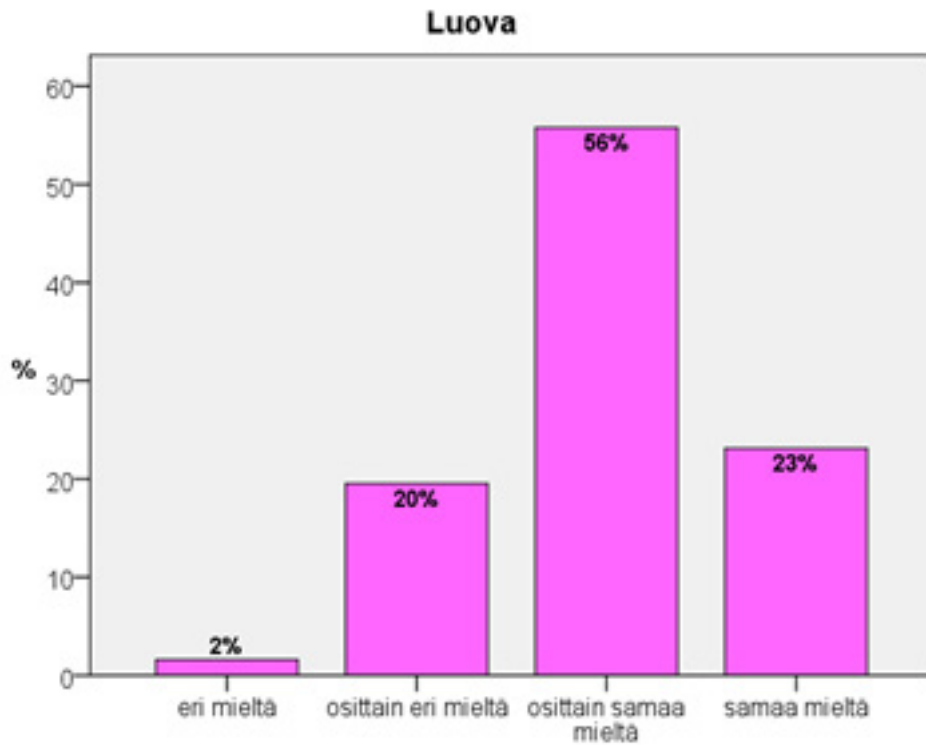
Kuvio 7. Tunnollisuus

Kuvio 8. Rohkeus

Kuvio 9. Kekseliäisyys

Kuvio 10. Luovuus

Omaehtoista yrittäjyyttä mittaavien ominaisuuksien osalta vastaustulokset ovat hyvin toistensa kaltaisia. Lähes joka ominaisuuden kohdalla noin 80 % vastaajista kokee, että he toimivat esitetyn ominaisuuden mukaisesti. Ne vastaajat, jotka eivät mielestään toimi ominaisuuden mukaisesti jakautuivat niin, että vain erittäin harva, 0-2 %, oli täysin eri mieltä, kun taas osittain eri mieltä oli 12–20 % vastaajista. Tulosten mukaan eniten oppilaista löytyy oma-aloitteisuutta ja tunnollisuutta, kun taas luovuus ja rohkeus saivat eniten osittain eri mieltä ja eri mieltä vastauksia.

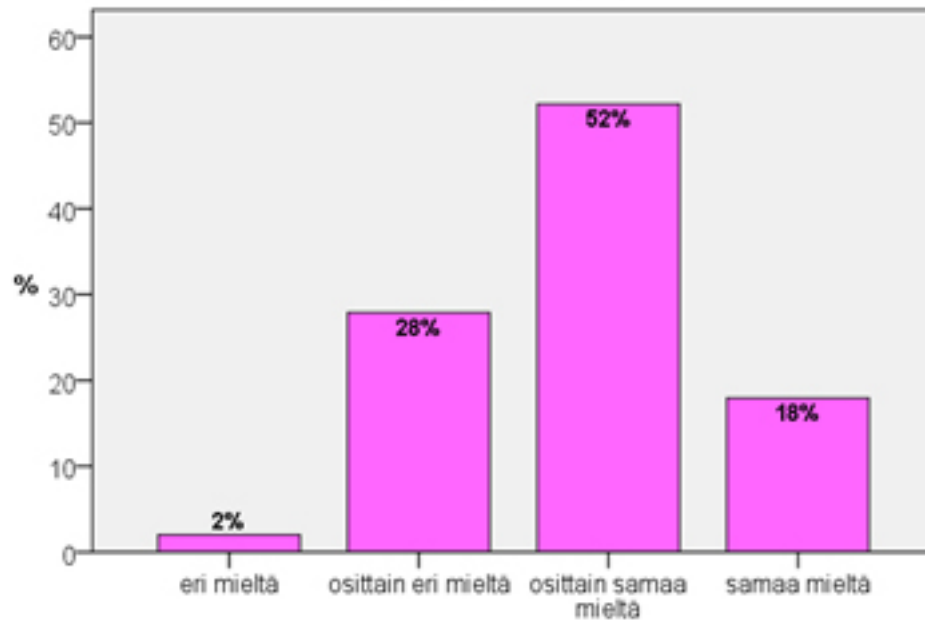
Kun omaehtoisen yrittäjyyden vastaustuloksia tutkitaan Chi-Square -ristiintaulukointitestillä, niin vastauksista löytyy eroja eri sukupuolten välillä sekä eri koulutusasteiden välillä. (Heikkilä 1998: 195.)

Sukupuolten välillä eroja löytyy oma-aloitteisuudesta, tunnollisuudesta ja kekseliäisyydestä. Tilastollisesti melkein merkitseviä erot ovat oma-aloitteisuudessa, jossa esimerkiksi samaa mieltä -vastauksia tuli miehiltä 24,8 % ja naisilta 37 %, sekä kekseliäisyydessä, jossa miehet kokevat olevansa vahvempia. Tilastollisesti erittäin merkitsevä ero on tunnollisuudessa. Samaa mieltä - vastauksia tuli vain joka neljänneltä mieheltä kun taas naisista puolet kokee olevansa tunnollisia.

Koulutusasteiden välillä erot tulivat esiin tunnollisuudessa ja luovuudessa. Tunnollisuuden osalta erot olivat merkitseviä lukiolaisten hyväksi. Samaa mieltä vastauksia tuli ammatillisen toisen asteen opiskelijoista alle kolmannekselta, kun taas lukiolaisista lähes puolelta. Tämä selittyy varmasti osittain sillä, että lukioissa on suhteessa enemmän tyttöjä kuin poikia, joiden välillä tunnollisuudessa on eroa tyttöjen hyväksi, kuten edellä mainituissa tutkimustuloksissa kävi ilmi. Luovuuden osalta erot olivat tilastollisesti melkein merkitseviä. Lukiolaiset kokivat itsensä luovemmiksi mikä käy hyvin ilmi esimerkiksi samaa mieltä - vastauksissa, joita tuli ammatillisen toiseen asteen opiskelijoilta 17,1 % ja lukio-opiskelijoilta 32,3 %.

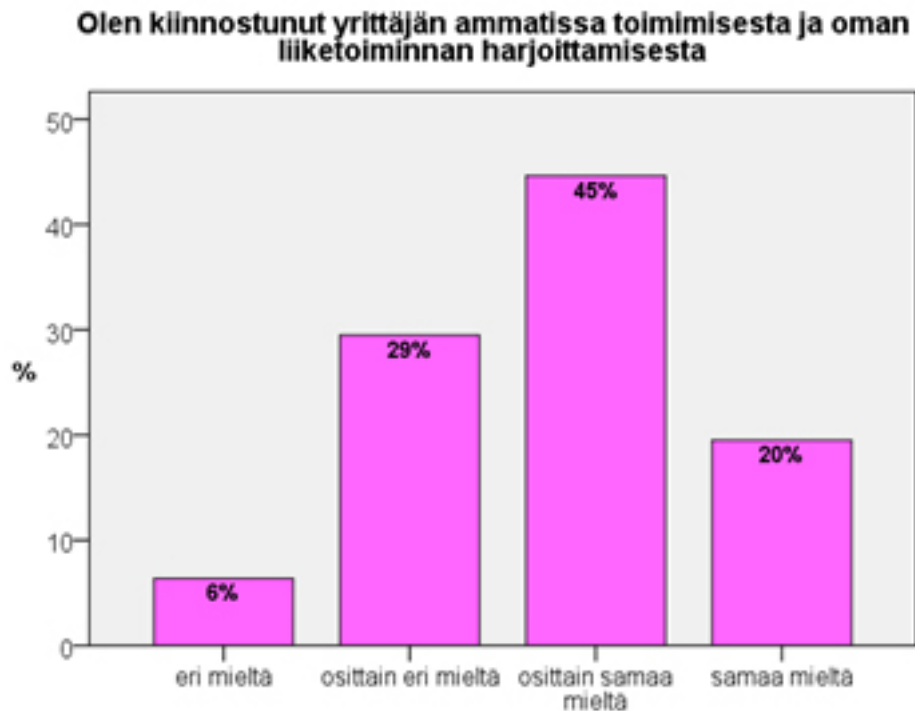
Erilaisissa toimintaympäristöissä toimiessani pyrin havaitsemaan menestyistä edistäviä mahdollisuuksia ja tarttumaan niihin

Kuvio 11. Sisäinen yrittäjyys

Oppilaat kokevat sisäisen yrittäjyyden hiukan heikommaksi osa-alueekseen kuin omaehtoisen yrittäjyyden. Silti 70 % koki, että pyrkii havaitsemaan menestystä edistäviä mahdollisuuksia ja tarttumaan niihin toimiessaan erilaisissa toimintaympäristöissä.

4.2 Ulkoinen yrittäjyys

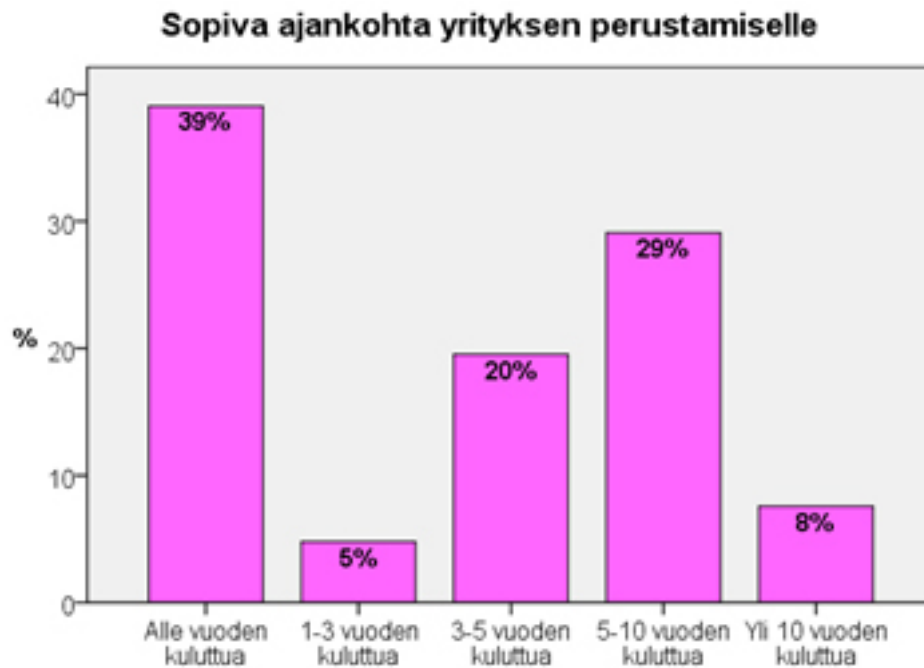

Kuvio 12. Kiinnostus yrittäjän ammatissa toimimiseen ja oman liiketoiminnan harjoittamiseen.

Kaksi kolmasosaa vastaajista on kiinnostunut yrittäjän ammatissa toimimisesta ja oman liiketoiminnan harjoittamisesta. Vajaa kolmannes on osittain eri mieltä ja ainoastaan 6 % eri mieltä.

Edelliset kiinnostusta mittaavat tulokset voivat hyvinkin muuntua konkreettiseksi yritystoiminnaksi tulevaisuudessa. Vastaajilta nimittäin kysyttiin myös halua perustaa yritys. Vastaajista 13,5 % haluaa perustaa yrityksen ja kaksi kolmasosaa vastasi, että mahdollisesti haluaa perustaa yrityksen. Vain reilu viidennes ei halua perustaa yritystä.

Halussa perustaa yritys oli Chi-Square ristiintaulukointitestin mukaan tilastollisesti melkein merkitsevä ero nais- ja miespuoleisten vastaajien välillä. Halussa perustaa yritys ei ollut ”mahdollisesti” -vastauksen kohdalla juurikaan eroa, mutta kyllä-vastauksia tuli miehiltä 17,7 % ja naisilta 10,1 % kun taas ei-vastauksia tuli miehiltä 15,9 % ja naisilta 27,5 %

Kuvio 13. Sopiva ajankohta yrityksen perustamiselle

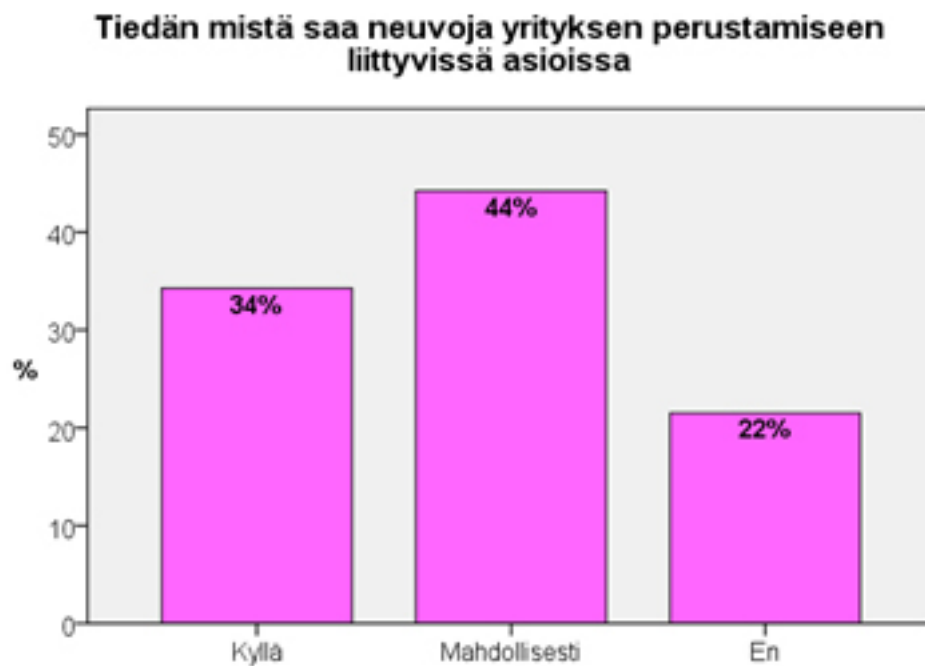
Kysymykseen yrityksen perustamisen sopivasta ajankohdasta saatiin selvästi hajautuneet vastaukset. Lähes 40 % kaikista vastaajista perustaisi yrityksen jo vuoden sisällä. Ainoastaan 5 % 1-3 vuoden kuluessa, kun taas joka viides kokee 3-5 vuoden päästä asian ajankohtaiseksi ja noin 30 % vasta 5-10 vuoden kuluttua. Hieman harvempi kuin joka kymmenes perustaisi yrityksen yli 10 vuoden kuluttua.

Tutkimuksessa kysyttiin avoimena kysymyksenä mille alalle opiskelijat perustaisivat yrityksen. Kysymykseen vastasi kaksi kolmasosaa kaikista vastaajista Koska suurin osa vastaajista opiskelee ammatillisella toisella asteella, oletettavasti vastauksiin on vaikuttanut merkittävästi se, millä alalla opiskelijat itse opiskelevat. Suosituimmaksi alaksi nousi auto- ja kuljetuspalvelut. Seuraavaksi eniten kannatusta saivat hotelli- ja ravintola-ala, vaateala, it-palvelut, sähköala, kauneudenhoito sekä rakennusala. Kaiken kaikkiaan vastaukset painottuivat merkittävästi palvelualalle.

Koska opiskelijat suhtautuvat yrittäjyyteen positiivisesti, on tärkeää tietää mikä on saanut heidät kiinnostumaan yrittäjyydestä. Tähän kysymykseen, johon lähes kaksi kolmasosaa kaikista vastaajista vastasi, erottui selvästi kolme näkökulmaa. Näkökulmat ovat perinteiset motivaation lähteet, lähipiirin vaikutus sekä oppimiskokemukset.

Eniten kannatusta saivat perinteiset motivaation lähteet, joiksi lasken ”miksi ryhtyä yrittäjäksi?” – kysymyksessä esiin vahvasti tulleet vapaus, päätösvalta ja raha. Lähipiirin vaikutus on myös merkittävä. Kuudesosa kaikista kysymykseen vastanneista oli kirjoittanut syyksi lähipiirin vaikutuksen tai perheenjäsen toimimisen yrittäjänä. Näistä vastaajista kolme neljäsosaa perusteli yrittäjäksi lähtemistä, sillä että perheenjäsen toimii yrittäjänä.

Kolmas näkökulma oli oppimiskokemukset. Oppimiskokemuksiksi laskin vastauksissa esiin tulleet koulun vaikutus yleisesti, koulun yrittäjyyskurssit sekä positiivinen palaute yrittäjiltä.

Kuvio 14. Neuvojen saanti yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa

Noin kolmannes vastaajista tietää, että mistä saa neuvoja yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa. Hieman alle puolet tietää mahdollisesti ja reilu viidennes ei tiedä mistä saa neuvoja yrityksen perustamiseen.

5 Yrittäjyyskoulutus

5.1 Yrittäjyyskurssille osallistuminen

Kuvio 15. Halu osallistua yrittäjyyskurssille

Kysymys halusta osallistua yrittäjyyskurssille saa hyvin hajanaisen vastauksen. Vajaa kolmannes ei halua osallistua ja joka kymmenes haluaa osallistua. Ylivoimaisesti suurin osa, 59 % vastaajista, vastasi, että mahdollisesti. Vastauksen jakauma ei korreloi niiden kysymysten kanssa, jossa kysyttiin mielikuvia ja kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Se, miksi kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan ei näy kiinnostuksena yrittäjyyskurssia kohtaan, on varmasti mielenkiintoinen kysymys oppilaitoksissa pohdittavaksi.

Tutkimuksessa kysyttiin myös oppilaiden mielipiteitä oman oppilaitoksen yrittäjyyskurseista, mikäli he olivat osallistuneet. Alhaisesta vastausprosentista (harvempi kuin joka kymmenes vastasi) päätellen oppilaat eivät olleet osallistuneet tarjotulle kurssille tai sitten kurssia ei ole ollut lainkaan tarjolla. Vastauksista päätellen valtaosa vastaajista oli osallistunut joko Voimalan tai Nuori Yrittäjyys ry:n konsepteilla toteutetuille intensiivikurssille, jossa yhden vuorokauden ajan ideoidaan tiimeittäin oma yritysidea ja esitellään se muille.

Näihin kursseihin liittyen eniten positiivista palautetta saivat projektityöskentely, tiimityöskentely, uusiin ihmisiin tutustuminen ja se, että pääsi itse tekemään. Positiivisissa palautteissa nousi paljon esiin myös monipuolinen tiedon saanti yrityksen perustamisesta ja yrittäjyyden

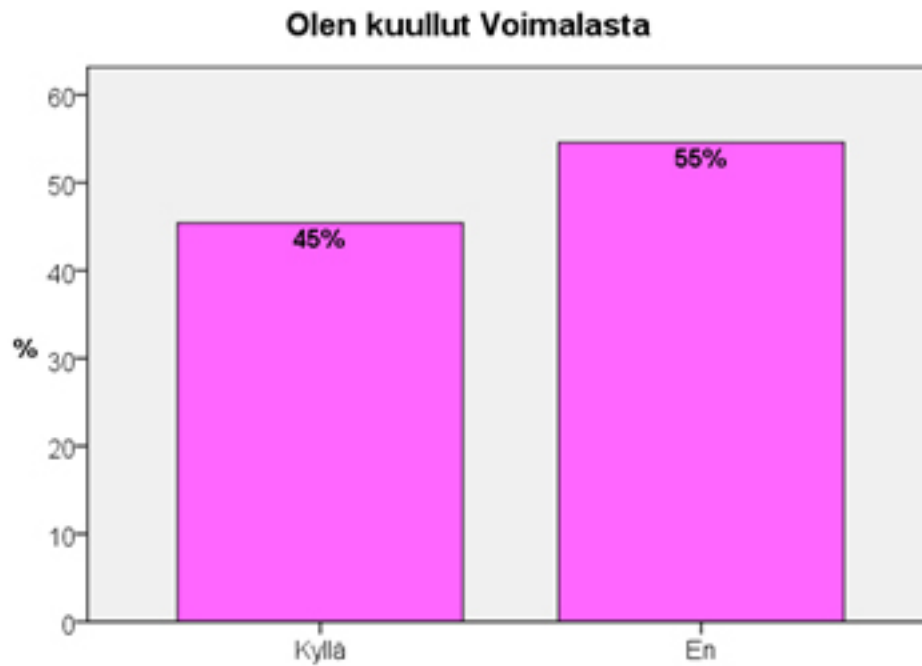
perusasioista. Nämä palautteet liittyivät mitä todennäköisimmin perinteisempiin yrittäjyyskursseihin. Negatiivisessa palautteessa tuli esiin vähäinen nukkuminen, joka liittyy varmastikin intensiivikursseihin, joissa tiivis työskentelytahti ja aikapaine ovat näkyvässä roolissa kurssin luonteesta johtuen.

5.2 Yrittäjyyskurssien sisältö

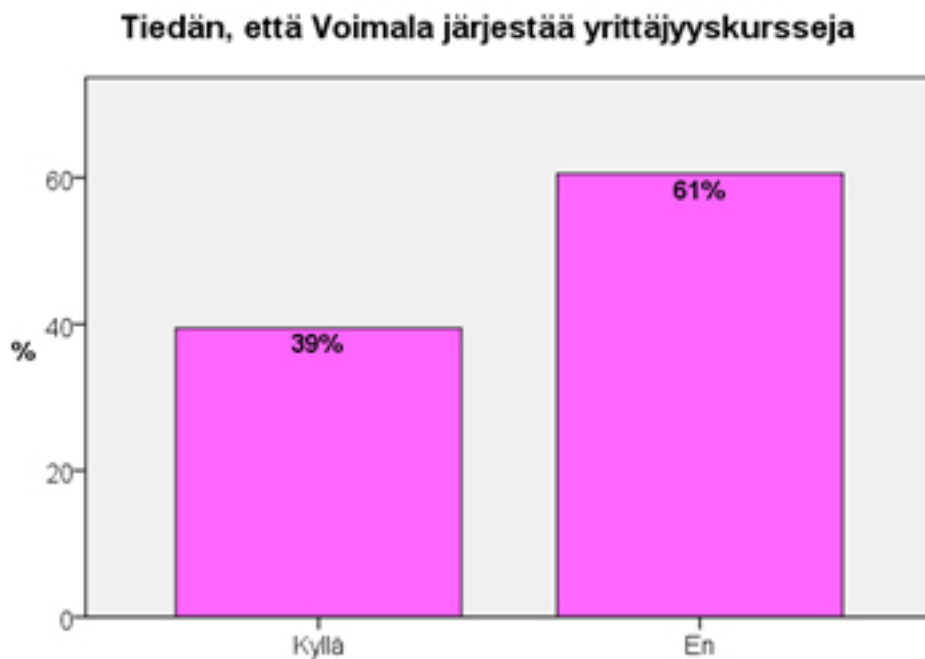
Tutkimuksessa kysyttiin avoimena kysymyksenä millainen olisi unelmiesi yrittäjyyskurssi. Vastaukset voi jakaa viiden eri teeman alle, joista kaksi merkittävintä on: mahdollisimman monipuolinen ja kattava kurssi sekä tekemällä oppimista painottava kurssi. Kolme muuta teemaa painottivat yrityssimulaatioita, yrittäjien elämään ja tarinoihin perustuvaa kurssia ja verkostoitumista eli uusiin ihmisiin tutustuminen olisi keskeistä kurssin sisällössä. Kahden eniten suosioita saaneen teeman osalta keskeisiä vastauksia olivat esimerkiksi ”sellainen, josta saisi hyvän perustan tiedoille yrittäjänä toimimisesta”, ”mahdollisimman monipuolinen” ja ”sellaista että tehdään itse ja opitaan tekemällä, ei kirjoista”. Yrityssimulaatioihin liittyvissä ideoissa esiin tuli esimerkiksi oman yrityksen suunnittelu, virtuaaliyritys ja ”kurssi, jonka aikana perustettaisiin oma, pienimuotoinen yritys”.

Kuusi valmista vastausvaihtoehtoa sisältänyt kysymys ”jos osallistuisit Voimalan yrittäjyyskurssille, mikä seuraavista asioista kiinnostaisi sinua?” vastaukset hajaantuivat selvästi. Merkittävimmäksi asiaksi nousi ”markkinoinnin, myynnin tai johtamisen oppiminen”, jonka kannalla oli lähes puolet vastaajista. Laveammin muotoiltu ”työelämätaitojen oppiminen” koettiin toiseksi tärkeimpänä asiana ja sekin sai kannatuksen yli 40 %:lta vastaajista. Noin kolmannes vastaajista oli valinnut yhdeksi kiinnostuksen kohteekseen tiimissä tekemisen, oikean projektin toteuttamisen tiimikavereiden kanssa sekä nuorten yrittäjien vierailut. Vähiten kiinnostusta herätti innostava oppimisympäristö Tampereen keskustassa, joka sai kannatusta noin 14 %:lta vastaajista.

5.3 Yrittäjyyden valmennuskeskus Voimala

Kuvio 16. Voimalan tunnettuus

Kuvio 17. Voimalan tunnettuus yrittäjyyskurssien järjestäjänä

Lähes puolet tutkimukseen vastanneista pirkanmaalaisista oppilaista on kuulut Voimalasta ja heistä noin 87 % tietää, että Voimala järjestää yrittäjyyskursseja.

Tutkimuksessa kysyttiin, mitä kautta oppilas on saanut tietoa Voimalasta. Tämän kysymyksen vastaustulokset eivät ole tieteellisesti luotettavia, koska 113 oppilasta oli kuullut aiemmin Voimalasta, mutta silti tässä kysymyksessä 206 oppilasta valitsi, että on kuullut Voimalasta koulun henkilökunnalta. Tähän vaikutti varmasti se, että tutkimus meni nuorille koulun opinto-ohjaajien kautta, jolloin oppilaat ovat todennäköisesti mieltäneet, että he ovat saaneet tietoa Voimalasta koulun henkilökunnalta. Sen sijaan muiden vastausvaihtoehtojen osalta jakauma näyttää todennukaiselta ja melko tasaiselta. Noin 15 % vastaajista oli saanut tietoa kaverilta tai Voimalan julisteista ja mainoksista, hieman harvempi oli saanut tietoa Voimalan nettisivuilta, joka kymmenes Voimalan valmentajien pitämästä esittelystä ja vähiten tietoa oli tullut Voimalan opiskelijoiden järjestämien tapahtumien kautta. Valmiiksi annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta kolme oppilasta oli saanut tietoa Voimalasta vanhemmiltaan.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

Oppilaiden mielikuvat yrittäjyydestä ovat erittäin positiiviset. Yrittäjyys nähdään mielenkiintoisena ammattina ja potentiaalisena uravaihtoehtona, jossa on myös mahdollisuus tienata hyvin.

Raha ei kuitenkaan ole oppilaiden mielestä merkittävin syy ryhtyä yrittäjäksi. Materialististen syiden sijaan vapaus ja omat vaikutusmahdollisuudet siihen mitä tekee, koettiin merkittävimmäksi syyksi ryhtyä yrittäjäksi.

Kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan on vaikuttanut kolmeen eri teemaan liittyneet syyt; perinteiset motivaation lähteet, lähipiirin vaikutus sekä oppimiskokemukset. Perinteiset motivaation lähteet; vapaus, päätösvalta ja raha nousivat merkittävimmiksi syiksi. Lähipiirin vaikutus on merkittävä erityisesti niiden osalta, joiden perheenjäsen toimii yrittäjänä. Sinänsä ei olekaan täysin perusteetonta sanoa, että yrittäjäksi synnyttään tai ainakin yrittäjyyden kulttuuriin kasvetaan perheenjäsenten mallin mukaisesti. Vain noin joka kahdeskymmenes vastaaja nosti vastauksessaan esiin koulun vaikutuksen. Koulun vaikutus yrittäjyyden kipinän herättämisessä on opetussuunnitelmien tavoitteisiin nähden erittäin vähäinen.

Vain joka kymmenes oppilas haluaa osallistua yrittäjyyskurssille ja hie-man yli puolet haluaa mahdollisesti osallistua. Alla olevista tutkimustuloksista löytyy suuntaviittoja ja työkaluja oppilaitoksille, jotta useampi oppilas osallistuisi kurseille ja jotta niiden vaikutus koettaisiin merkittävänä tekijänä yrittäjyyskiinnostuksen luomisessa.

Vain harvempi kuin joka kymmenes vastasi kysymykseen, jossa tiedusteltiin mielipidettä oman oppilaitoksen yrittäjyyskurssista. Näin ollen vastauksista ei voida tehdä kovin päteviä johtopäätöksiä, muuten kuin että harva oppilas on osallistunut yrittäjyyskurssille. Näistä vastauksista positiivisina asioina nousi esiin projekti- ja tiimityöskentely, uusiin ihmisiin tutustuminen ja monipuolinen tiedonsaanti yrittäjätoiminnasta.

Unelmien yrittäjyyskurssia kysyttäessä vastaustulokset olivat kattavampia. Tärkeimpinä tekijöinä nuoret kokivat sisältöjen monipuolisuuden sekä sen, että pääsee itse tekemään. Myös yrityssimulaatiot, yrittäjien elämään ja tarinoihin perustuvat sisällöt sekä uusiin ihmisiin tutustuminen koettiin tärkeinä asioina.

Yrittäjyyskurssin parasta mahdollista sisältöä ja toteutustapaa tutkittiin myös valmiiksi annettujen vaihtoehtojen keskinäistä paremmuusjärjestystä selvittämällä. Eniten yrittäjyyskurssilla haluttiin oppia työelämätaitoja, erityisesti markkinointia, myyntiä ja johtamista. Merkittävää kannatusta sai myös tiimissä tekeminen, oikean projektin toteuttaminen

tiimikavereiden kanssa sekä nuorten yrittäjien vierailut, kun taas oppimisympäristö koettiin vähiten merkitykselliseksi asiaksi.

Näiden tutkimustulosten yhteenvedona voidaan todeta, että oppilaitoksen yrittäjyyskurssia suunniteltaessa kannattaa painottaa erityisesti monipuolista sisältöä ja työelämätaitojen oppimista tekemällä oppimisen kautta. Erilaisten suunnitelmien laatimiset, teoriaopinnot ja nuorten yrittäjien vierailut toimivat varmasti hyvänä lisänä kurssin sisällössä, mutta pääpaino tulee olla tekemällä oppimisessa, kuten oman yrittäjyysprojektin suunnittelemisessa ja toteuttamisessa tai vaikkapa yritykseltä tulevan toimeksiannon ratkaisemisessa.

Käytännön tekemisen tulee siis olla yrittäjyyskurssilla oppimisprosessin näkyvin osa ja se toimii myös hyvänä tiedonhankinnan ja oppimisen motiivina oppilaille. Konkreettisen tekemisen kautta syntyy visioita ja ideoita, rikotaan rajoja, hankitaan kokemuksia ja otetaan vastuuta. Normaalisti oppimisesta tekemällä oppimiseen siirtyneet nuoret ovatkin todenneet, että he turvautuivat aiemmin opettajaan liian helposti. Tekemällä oppimisen kautta nuoret ovat oppineet ottamaan vastuuta ja itsevarmuus omaan tekemiseen, kehittymiseen sekä osaamiseen on kasvanut. (Kyrö & Ripatti 2006: 164–165, Leinonen ym. 2002: 29.)

Yrittäjyyskurssien suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös hyvälle opetukselle kansallisella tasolla asetettuja vaatimuksia, niin sanottuja aktiivisen opettamisen periaatteita. Niiden mukaan: *”Oppimistilanteen tulee kannustaa oppijaa aktiivisuuteen ja vastuullisuuteen omasta oppimisestaan ja pyrkiä kehittämään itseohjautuvaa oppimisetotetta. Oppimisen tulee olla myös ongelmalähtöistä, kontekstisidonnaista sekä erilaisia tiedon alueita integroivaa. Oppimisessa tulee kannustaa yksilöitä yhteistoimintaan ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen sekä pyrkiä kehittämään dialogin, argumentoinnin ja ajattelun valmiuksia.”* (Mäki-Komsi 1999: 29.)

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös sukupuolten ja eri koulutusasteilla opiskelevien välisiä eroja vastaustuloksissa. Merkittävin huomio vastaustuloksissa on se, että ryhmien välistä hajontaa löytyi yllättävän vähän.

Sukupuolten välillä eroja löytyi omaehtoista yrittäjyyttä mittaavista ominaisuuksista. Naiset kokevat olevansa oma-aloitteisempia ja tunnollisempia, kun taas miehet ovat kekseliäämpiä. Miehet olivat vahvemmillä myös yrityksen perustamisen halukkuutta mittaavassa kysymyksessä.

Koulutusasteiden välillä erot tulivat esiin tunnollisuudessa ja luovuudessa. Molempien ominaisuuksien osalta lukiolaiset kokivat itsensä vahvemiksi kuin ammatillisen toisen asteen opiskelijat.

Kaiken kaikkiaan toisella asteella on hyvä tilanne alkaa toteuttaa yrittäjyyskoulutusta aiempaa laajemmassa mittakaavassa. Mielikuvat yrittäjyydestä ovat positiivisia ja yrittäjäasennetta mittaavien kysymysten perusteella asenne on kunnossa. Myös kiinnostus ulkoista yrittäjyyttä ja yrittäjälle tärkeitä taitoja kohtaan on olemassa. Tämä ei kuitenkaan riitä. Jotta yrittäjyys saa ansaitsemansa osan toisen asteen opinnoissa, vaaditaan muutosta koulujen kurssivalikoimassa ja opetuksessa. Yrittäjyyskoulutuksessa opettajan tietoa ja ajatuksia tärkeämpää ovat oppijan toiminta ja tavoitteet. Oppiminen tulisi aina kytkeä käytännön tekemiseen, kuten reformipedagogi John Dewey esitti jo viime vuosisadan alussa. Miten muuten yrittäjyyttä voisi oppia kuin yrittämällä? (Kyrö & Ripatti 2006: 20, Puolimatka 2002: 269.)

Lähteet

Kirjallisuus:

Heikkilä, Tarja 1998. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy

Kyrö, Paula & Ripatti, Anna 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampere: Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu.

Leinonen, Niina & Partanen, Timo & Palviainen, Petri 2002. Tiimiakatemia: tositarina tekemällä oppivasta yhteisöstä. Jyväskylä: PS-kustannus

Mäki-Komsi, Saija 1999. Opettaminen ja oppimisen muodot muuttuvat, muuttuuko oppimis- ja opettamiskulttuuri?: heijastuksia opetuksen kehittämisprojekti OpinNestistä. Helsinki: Opetushallitus, Työelämän tutkimus 6/1999.

Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria: konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tapio Puolimatka ja Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Raportit:

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat: Opetusministeriön julkaisu 2009:7

Internetlähteet:

Opetushallitus 2003. (online) (viitattu 17.12.2009). <http://www.edu.fi/page.asp?path=498,1329,17908,17911,21602,22539,25766>.

Tilastokeskus 2009. (online) (viitattu 18.12.2009). <http://www.stat.fi/til/khak/index.html>.

Liitteet

Liite 1. Tutkimuksen kyselylomake

Yrittäjyyskysely

Perustiedot

Syntymävuosi

Sukupuoli

mies/nainen

Paikkakunta, jossa opiskelet

Koulutusaste

Vastauskriteerit

Valitse kyselyssä esitettäviin väittämiin mielestäsi sopivin vaihtoehto alla olevien vastauskriteerien mukaisesti.

1 eri mieltä

2 osittain eri mieltä

3 osittain samaa mieltä

4 samaa mieltä

Mielikuvat yrittäjyydestä

Mielikuvani yrittäjyydestä on positiivinen 1 2 3 4

Yrittäjänä toimiminen on mielenkiintoinen ammatti 1 2 3 4

Mainitse yksi hyvä syy ryhtyä yrittäjäksi?

Omaehtoinen ja sisäinen yrittäjyys

Kuinka seuraavat väittämät kuvaavat toimintaasi:

Olen oma-aloitteinen 1 2 3 4

Olen tunnollinen 1 2 3 4

Olen rohkea	1	2	3	4
Olen kekseliäs	1	2	3	4
Olen luova	1	2	3	4
Erilaisissa toimintaympäristöissä toimiessani pyrin havaitsemaan menestystä edistäviä mahdollisuuksia ja tarttumaan niihin	1	2	3	4

Ulkoinen yrittäjyys

Olen kiinnostunut yrittäjän ammatissa toimimisesta ja oman liiketoiminnan harjoittamisesta	1	2	3	4
Haluan perustaa yrityksen?				

Kyllä / mahdollisesti / ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin mikä olisi sopiva ajankohta yrityksen perustamiselle?

*Alle vuoden kuluttua
1-3 vuoden kuluttua
3-5 vuoden kuluttua
5-10 vuoden kuluttua
Yli 10 vuoden kuluttua*

Jos haluat perustaa yrityksen, mille alalle perustaisit sen?

Jos haluat perustaa yrityksen, mikä on saanut sinut kiinnostumaan yrittäjyydestä?

Tiedän mistä saa neuvoja yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa

Kyllä / mahdollisesti / ei

Yrittäjyyden valmennuskeskus Voimala

Olen kuullut Voimalasta

Kyllä / en

Tiedän, että Voimala järjestää yrittäjyyskursseja

Kyllä / en

Mitä kautta olet saanut tietoa Voimalasta? Voit valita useamman vaihtoehdon

*Kaverilta
Koulun henkilökunnalta
Voimalan valmentajien pitämästä esittelystä
Voimalan nettisivuilta*

*Voimalan opiskelijoiden järjestämässä tapahtumassa
Voimalan julisteista tai mainoksista*

Jos olet saanut tietoa Voimalasta myös muualta kuin edellä mainituista vaihtoehdoista, niin mistä?

Jos osallistuisit Voimalan yrittäjyyskurssille, mikä seuraavista asioista kiinnostaisi sinua? Voit valita useamman vaihtoehdon.

*Oikean projektin toteuttaminen tiimikavereiden kanssa
Tiimissä tekeminen
Voimalan innostava oppimisympäristö Tampereen keskustassa
Nuorten yrittäjien vierailut
Työelämätaitojen oppiminen
Markkinoinnin, myynnin tai johtamisen oppiminen*

Jos olet osallistunut oppilaitoksesi yrittäjyyskurssille, mistä siinä pidit / et pitänyt?

Jos yrittäjyysopinnot kiinnostavat sinua, millainen olisi unelmiesi yrittäjyyskurssi?

Haluan osallistua yrittäjyyskurssille opintojeni aikana?

Kyllä / mahdollisesti / en

